

Vastaus selvityspyyntöön LAAVI/1076/2021/Sosiaaliasiamiehen selvitys vuodesta 2020 Kittilän kunnanhallitukselle

149/05.05.00/2014

Sotelk 01.09.2021 § 30

Lapin aluehallintovirasto pyytää selvitystä vuoden 2020 Kittilän kunnanhallitukselle- asiakirjan mukaan Kittilän kunnassa iäkkäiden palveluissa ei ole ollut riittävästi palveluasumispaikkoja ja iäkkäät henkilöt ovat joutuneet odottamaan paikkaa jopa 6-8 kuukautta.

Kittilän kunnan puolesta annetaan Lapin aluehallintovirastolle seuraava selvitys;

Kittilän kunnan sosiaaliasiamiehen selvitykseen ilmoittama jonotusaika vuodelta 2020 on laskettu keskimääräisesti siitä, milloin palveluasumishakemus on saapunut ja milloin pysyvä palveluasumisen paikka on voitu tarjota asiakkaalle. Kysymys ei siis ko. määräajassa ole ollut vanhuspalvelulain säännösten mukaisesta kunnan järjestämisajasta siitä hetkestä lähtien, kun palvelutarvearvio on tehty ja todettu asiakkaan olevan oikeutettu ko. palveluun. Ongelmana määrääaikojen täyttymisen lakisääteisyyden seuraamisen suhteen on Kittilän kunnassa ollut se, että päätösprosessi on ollut joltain osin puutteellinen; palvelupäätös on tehty vasta siinä vaiheessa, kun paikka on voitu osoittaa, eikä siinä vaiheessa, kun asiakkaan on todettu olevan oikeutettu palveluun, josta vanhuspalvelulain mukainen järjestämisvelvollisuutta koskevan aikarajan laskennan olisi tullut alkaa. Todellinen vanhuspalvelulain tarkoittama jonotusaika (yli 3 kk palvelutarpeen toteamisesta) on jälkikäteen tehdyn selvityksen mukaan vuoden 2020 aikana Kittilän kunnassa ylittynyt 5 asiakkaalla. Vanhuspalvelulain tarkoittama palveluasumisen järjestämisen jonotusaika on tällä hetkellä (8/2021) Kittilän kunnassa vaihtelu väliltään 1-3 kk eli täyttää lain edellytykset.

Hakemuksia tehostettuun palveluasumiseen on tällä hetkellä (8/2021) vireillä 9 kpl, joista 4 on kieltäytynyt jo aiemmin tarjotusta palveluasumispaikasta ja 1 hakija ei täytä palvelun saamiseen oikeuttavia kriteereitä. Tällä hetkellä Kittilän kunnassa vanhusten palveluasumisessa on vapaana 4 asuinpaikkaa. Asuinpaikat täytetään ensisijaisesti akuutin palveluasumispaikan tarvitsijoiden joukosta. Asiakaskohtaisesti järjestämisaika vaihtelee. Joissain tapauksissa palvelua voidaan tarjota jo 1 kk:n sisällä hakemuksen saapumisesta, mikäli paikkoja on vapaana ja asiakkaan palvelutarve edellyttää kiireellistä palvelun järjestämistä. Palveluasumishakemuksia toimitetaan usein myös mm. omaisten avustamana kuntaan ns. varalta, vaikka akuuttia tehostetun palveluasumisen tarvetta ei vielä olisikaan

ja joissakin tapauksissa asiakas tai hänen omaisensa haluavat jäädä odottamaan vaihtoehtoista paikkaa sen vapautumiseen saakka.

Odottaessaan heille soveltuvaa palveluasumisen paikkaa, iäkkäät henkilöt asuvat pääsääntöisesti kotonaan erilaisten ja eri tasoisten palveluiden turvin; säännöllinen kotihoito, tukipalvelut kuten ateria- ja turvapuhelinpalvelut, kuljetuspalvelut, omaishoidontuki, henkilökohmainen apu, vuoroahoito sekä päivätoiminta. Kotona pärjäämättömien ikäihmisten palvelut odotusajaksi on järjestetty joissain tilanteissa tilapäisesti terveyskeskuksen vuodeosastolla, kunnes pysyvä, tehostetun palveluasumisen paikka, on järjestynyt. Jatkossa terveyskeskuksen vuodeosastoja ei ole tarkoitus käyttää ns. odotuspaikkoina kuin poikkeustilanteissa.

Kokonaisuutena arvioiden Kittilän kunnan ikäväestön palvelurakenne on tällä hetkellä hyvin raskas; tehostetun palveluasumisen kattavuus yli 75-vuotiaan väestön osalta oli v. 2019 Kittilässä 15.9 %, kun se Lapin kunnissa keskimäärin oli 8.2 % ja koko maassa 7.3 %. Kittilän kunta on ryhtynyt toimenpiteisiin sen suhteen, että sekä palvelurakennetta että asiakkaiden palveluprosessia tullaan muuttamaan vastaamaan paremmin ikäväestön tarpeita ja vastaamaan samalla kansallisiin suosituksiin.

Suunniteltuihin palvelurakennetta muuttaviin toimenpiteisiin kuuluu nykyisen tehostettuun palveluasumiseen painottuvan palvelurakenteen muuttaminen enemmän keveämpään palveluasumiseen (väli- tai muotoinen asuminen) painottuvaksi. Tämän ohella suunnitelmassa on panostaa nykyistä enemmän kotiin annettaviin palveluihin mm. tukemalla kotihoitoa liikkuvan sairaanhoitajan työllä sekä kotisairaala-toiminnalla ja kotikuntoutuksen keinoilla. Osana ikäihmisten palveluprosessien kehittämistä, tulemme siirtämään kunnan vuodeosastolla pitkäaikaisena potilaana olevat asiakkaat, jotka eivät ole varsinaisen sairaalahoidon tarpeessa, tehostettuun palveluasumiseen loppuvuoden 2021 aikana.

Palveluprosesseissa tullaan tekemään muutoksia selkeyttämällä monialaisen asiakkaiden palvelutarpeita ja palveluiden järjestämistä arvioivan SAP -työryhmän työskentelyä. Työryhmä alkaa syyskuusta 2021 kokoontua tiiviimmin, kokoonpanoa tullaan muuttamaan siten, että osaamista vahvistetaan nimenomaan ikäihmisten palvelutarpeen arviointia ja palveluohjausta selkiyttämään. Jatkossa asiakkaille tehdään joko myönteinen tai kielteinen päätös palveluasumishakemukseen virnahaltijapäätöksenä sen jälkeen, kun palvelutarvearvio on tehty. Tästä alkaa myös järjestämisaajan seuranta jatkossa. Myönteisen päätöksen saaneille järjestetään palveluasumisen paikka 3 kk:n sisällä päätöksen antamisesta.

Yhteenvetona todetaan, että Kittilän kunnan vanhuspalveluiden odo-

tusajat ovat tällä hetkellä vanhuspalvelulain säädösten mukaiset ja kokonaisuutena palvelurakennetta kehitetään vastaamaan tulevaisuuden tarpeita kansalliset kehityslinjaukset huomioiden.

Perusturvajohtaja:

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa asiassa Lapin aluehallintoviranomaiselle esittelyosan mukaisen selvityksen.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.
